Motion

1981/82:329

Marianne Karlsson

Bankernas in- och utlåningsräntor

Frågar man en bankman varför det är så stor skillnad mellan in- och utlåningsräntan får man ofta svaret att det beror på att banken påtar sig en risk. Själva hanteringen av pengarna sker numera mycket rationellt och de bankanställda står relativt lågt på löneskalan. Med dagens stora penningmängd som passerar banksystemet skulle utrymme således finnas för utomordentligt små marginaler om inte riskerna var så stora.

Under 1900-talets första decennier var marginalen mellan in- och utlåningsräntorna i genomsnitt 1 % för sparbankerna mot 2,5 % för affärsbankerna. Affärsbankerna kunde därför som regel ge insättarna något högre ränta. Att sparbankerna inte hade större skillnad mellan in- och utlåningsräntan berodde även på att sparbankerna sökte gynna såväl insättarna som låntagarna. I dag när en mycket stor del av penningvolymen passerar banksystemet kunda man förvänta att dessa marginaler skulle minska men så är inte fallet utan marginalerna har ökat i en takt som knappast motsvaras av bankernas förvaltnings- och hanteringskostnader.

De som vänder sig till bank för att låna finner att betydande skillnader finns mellan olika typer av lån varför marginalerna som banken tar ut rör sig om åtskilliga procent.

Enbart dessa påslag som banken tar ut skulle i seklets början ha betecknats som ockerränta. På andra lån tar bankerna ut extremt små påslag i jämförelse. Detta kan ha sin förklaring i att dessa lån nu när svensk industri i huvudsak är utbyggd och Sverige blivit ett kapitalmättat land går till industrin som är bankens inlånare och samtidigt låntagare. Man bedömer därför risken för dessa lån som minimal och vill gynna låntagaren.

Under 1979 som var ett normalår för 1970-talet förlorade bankerna 0.088 % av det de lånade ut. Affärsbankerna tar de stora riskerna. De förlorade 0,13 %. Detta motsvarar 13 öre på varje hundralapp och för detta betingar de sig ersättning på flera kronor. Det skall särskilt betonas att de höga marginaler, som bankerna tillgodogör sig på s. k. risklån *inte* motsvaras av bankens hanteringskostnader och risktagande utan har sin grund i att man opartiskt söker gynna vissa låntagare som är inlånare eller står ägarintressena nära. En allmän översyn av bankernas marginaler mellan in- och utlåningsräntan bör även åtföljas av justering av räntesatsen i växel- och checklag.

Med hänvisning till vad som anförts hemställs

1. att riksdagen beslutar att begära att regeringen ger Bankinspektionen i uppdrag att utreda skäligheten i de marginaler banker

tillgodogör sig vid utlåning med hänsyn till rättvisa och opartiskhet i kreditgivningen,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna att detta utredningsarbete bör bedrivas så skyndsamt att utredningen kan framlägga förslag under 1982.

Stockholm den 19 januari 1982

MARIANNE KARLSSON (c)